

Ю. В. Тінтулов,
к. е. н., доцент кафедри інформаційних систем і технологій,
Одеський Державний Аграрний Університет

МЕХАНІЗМИ І ФАКТОРИ АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ КОРПОРАТИВНИХ СТРУКТУР ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Yu. Tintulov,
PhD, Associate Professor, of Accounting and Auditing Odessa State Agrarian University

MECHANISMS AND ACTIVATION BUSINESS CLIMATE FACTORS CORPORATE STRUCTURE FOOD

Стаття присвячена дослідженню сутності інвестиційної привабливості підприємств харчової промисловості, визначено основні фактори впливу на неї як зовнішні, так і внутрішні. З метою покращення ситуації було запропоновано систему формування і реалізації інвестиційної політики на регіональному рівні.

The article investigates the nature of the investment attractiveness of the food industry, the main factors influencing it, both external and internal. In order to improve the situation have been proposed system formation and implementation of investment policy at the regional level.

Ключові слова: інвестиції, реальні інвестиції, ринок товарів і послуг, ринок праці, фінансовий ринок, корпоративний сектор.

Key words: investments, real investments, the market for goods and services, the labor market, financial market, corporate sector.

ВСТУП

Будь-який суб'єкт господарювання у процесі фінансово-господарської діяльності створює не лише економічні блага, товари та послуги, але й створює власний імідж, що безпосередньо впливає на рівень його інвестиційної привабливості. Інвестиційний рейтинг відображає не тільки загальні тенденції розвитку інвестування в масштабах всієї держави, а й можливості підприємства щодо залучення додаткового фінансування. Залучення інвестицій безпосередньо пов'язане з інвестиційною привабливістю об'єкта інвестування. В свою чергу, оцінка інвестиційної привабливості потенційного об'єкта інвестування є першим кроком під час прийняття інвестиційного рішення [2]. При цьому можливість залучення інвестицій залежить від розуміння та урахування підприємством преференцій партнерів, від можливості побачити об'єкт інвестування з позиції інвестора та оцінити його інвестиційну привабливість. Підприємство зацікавлене в підвищенні рівня інвестиційної привабливості, адже кожен суб'єкт господарювання прагне розвивати своє виробництво, підвищувати свою конкурентоспроможність, освоювати нові ринки.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Результати аналізу наукової літератури щодо проблем активізації інвестиційної привабливості корпора-

тивних структур досліджуються в працях таких відомих закордонних і вітчизняних учених економістів, як С.С. Донцов, І.О. Бланк, О.А. Андраш, Д.В. Коробков, А.П. Гайдуцький, В.В. Бочаров, О.Амоша, Г.Г. Бірман, І. Бланк, Ю. Брігхем, В. Геєць, О. Коюда, А. Лігоненко, Г. Марковиць, О. Носова, А. Пересада, У. Шарп та ін. інших.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Основною метою статті є сучасного трактування поняття "інвестиційний потенціал", "територіальний інвестиційний потенціал" та уточнення його сутності. Виробити загальний критерій порівняння регіональної соціально-економічної системи.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Обізнаність щодо факторів та механізму їх рівня впливу на інвестування має важливе науково-практичне значення в першу чергу для формування науково обґрунтованої політики інвестиційної діяльності і для пошуків процесів інвестування окремого підприємства і країни в цілому.

Усі фактори, що чинять вплив на процеси інвестиційної діяльності, залежно від їх рівня, класифікуються наступним чином [3]:

— фактори, що чинять вплив на процеси інвестиційної діяльності на макрорівні.

— фактори, що чинять вплив на процеси інвестиційної діяльності на мікрорівні.

Першою макроекономічною передумовою активізації інвестиційної діяльності є усунення процесів інфляції. Як свідчить досвід більшості країн, періодам високого рівня інфляції завжди притаманне зниження рівня інвестиційної активності або інвестиційний застій. Це є закономірно, оскільки інфляційні процеси зумовлюють не вигідність вкладення капіталу у виробничу сферу проти сфер обігу та посередницької діяльності, де швидкість обігу і повернення грошових коштів більш висока. Вони зумовлюють зростання рівня банківського відсотку, що має лише у незначній мірі перевищувати темп інфляції, і спричиняють недоступність кредитних ресурсів для значної частини інвестицій, що сприяють високий рівень ефективності у нормальних умовах економічної взаємодії. Інфляційні процеси зумовлюють прояв економічної і політичної нестабільності, підвищуючи рівень ризикованості, особливо за умов довгострокового вкладення капіталу.

Другим фактором активізації інвестиційної діяльності є зниження банківського відсотка. Парадоксальність сучасної ситуації полягає у тому, що активізація інвестиційної діяльності — зниження рівня інфляції — не може бути досягнута через повільне зниження рівня відсоткових ставок, хоча їх зниження є однією з важливих задач антиінфляційної політики. Має значення і обережність банківських установ в процесі оцінки перспектив стійкого зниження рівня цін, а також ситуація на фінансових ринках в цілому.

Третім чинником активізації процесів інвестування є ослаблення жорсткості грошової політики і підвищення рівня внутрішнього попиту. Головна роль при цьому відіграє зниження рівня податкового навантаження. Воно є необхідним для підвищення рівня прибутку, що спрямовується на забезпечення відновлення та розвитку виробництва. Відносне зниження рівня оподаткування має стати ланкою більш масштабної системи заходів щодо стимулюючого впливу на попит внутрішнього ринку, що є логічним продовженням політики реформ після усунення негативних процесів інфляції і досягнення стабілізації.

Четвертим чинником активізації процесів інвестування є трансформація заощаджень населення і коштів інших суб'єктів ринкової взаємодії у джерело фінансового забезпечення інвестицій. Цього можна досягти за умови концентрації цих коштів у системі банківських, страхових та інших фінансових установ.

П'ятим чинником активізації процесів інвестування є технологічний прогрес. При цьому розуміється розробка нової й удосконалення існуючої продукції, розробка нової техніки і новітніх виробничих процесів. Вплив технологічного прогресу на процеси інвестиційної активності господарського суб'єкта має прояв через формування більш високого рівня чистої інвестиційної прибутковості в наслідок реалізації проектів інноваційного типу.

Шостим чинником активізації процесів інвестування є належний інвестиційний клімат у країні. При цьому розуміється формування системи правових, соціально-економічних, політичних та інших умов для інвестиційної діяльності в конкретній державі, що істотно впливають на рівні прибутковості та ризикованості інвестицій.

Державний регулюючий вплив на інвестиційну діяльність доповнюється ринковим механізмом, що підсилює або послаблює рівень впливу окремих факторів, що обумовлюють рівень інвестиційної активності окремих суб'єктів господарської взаємодії [1].

Сьомим чинником активізації процесів інвестування є циклічні тенденції економічної динаміки. Економічні цикли, яким притаманні періодичне зростання і зниження рівня ділової активності у країні, позначаються на обсягах і результативності майже всіх видів економічної

діяльності, у тому числі і на процесах інвестиційної діяльності. Протягом періодів зростання економіки зростає обсяг попиту на інвестиції і відповідно підвищується рівень інвестиційної активності господарських суб'єктів. При цьому збільшення обсягів інвестування підтримується низьким рівнем ставки відсотка на фінансовому ринку, що сприяє активному формуванню доходів і заощаджень. У періоди спаду економіки прагнення до зростання заощаджень буде викликати не зростання, а зниження інвестицій. Це пов'язане з тим, що в умовах депресії, що знижує рівень доходів, зростання заощаджень буде скорочувати обсяг споживання. Через те, що інвестиції в цих умовах не приведуть до зростання попиту на додатково зроблену продукцію споживчого призначення, зростання заощаджень у цих умовах буде сприяти формуванню дезінвестиційних процесів.

Зараз в Україні є деформованими багато ланок фінансово-кредитної системи, розбалансовані фінансові відносини між державою і сферою матеріального виробництва, державою і населенням, центром і регіонами. Тому країні потрібні були радикальні заходи на всіх рівнях управління й господарювання, що забезпечують поступовий перекид фінансових відносин у нормальне русло й гарантує здорове, продуктивне функціонування бюджету, кредиту, фінансів матеріально-виробництва й територіальних утворень.

У ринковій економіці взаємодіє три основних ринки: ринок товарів і послуг; ринок праці; фінансовий ринок. Саме на фінансовому ринку проявляються економічні відносини між господарюючими суб'єктами, населенням і державою із приводу мобілізації тимчасово вільних коштів для кредитування, інвестування.

У сфері господарювання, фінанси, які являють собою інструмент вартісного перерозподілу суспільного продукту, забезпечують задоволення постійно мінливих потреб відтворення. Фінанси є незамінними, оскільки узгоджують пропорції виробництва і потреби споживання [6].

Закономірності процесу розширеного відтворення зумовлюють економічну природу інвестицій, яка передбачає спрямування частини додаткового суспільного продукту на збільшення кількості і підвищення рівня якості всіх складових суспільної системи продуктивних сил. Джерело інвестиційних коштів становить фонд нагромадження, або збереження частини, національного доходу, що спрямовуються на забезпечення збільшення і розвитку виробничих факторів, і фонд відшкодування, призначений для забезпечення відновлення зношених виробничих засобів у формі амортизаційних відрахувань. Інвестиційні складові в цілому забезпечують формування структури коштів, що визначає рівень ефективності інвестиційної діяльності і темпи розширеного відтворення. Механізм трансформації фінансового капіталу в джерело фінансового забезпечення виробничих капіталовкладень і формування адекватного рівня ресурсів інвестиційного забезпечення, насамперед фінансових, виступає окремою проблемою.

Джерела фінансового забезпечення інвестицій завжди представлені двома категоріями: елементом капіталу фірми фінансовим інструментом [7].

Отже, до однієї з функцій ринку капіталу можна віднести можливість генерувати у достатніх обсягах пропозиції фінансових ресурсів для підприємств, які висувають попит на інвестиції. Зміна рівня інтегрованості фінансових інструментів і джерел ресурсів інвестиційного забезпечення коштів досягається через механізми регулювання ринків капіталу. При цьому має місце можливість забезпечення значного ефекту на зростання економіки. Зважаючи на об'єктивну реальність формування фінансових джерел ресурсів інвестиційного забезпечення і роль держави в процесах регулювання фінансових та економічних параметрів структури інвестиційної діяльності може бути представлена так: рисунок 1.

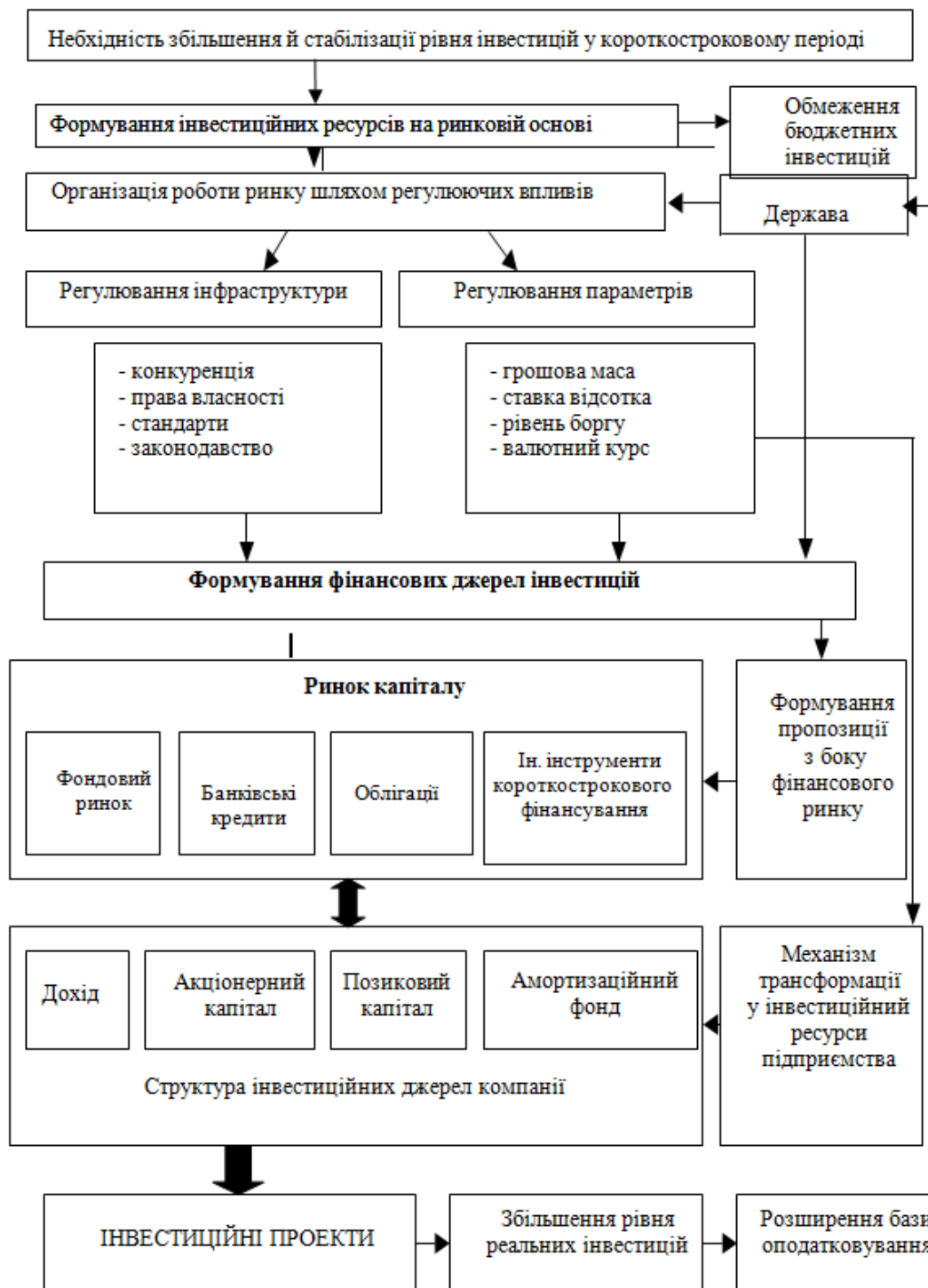

Рис. 1. Схема формування джерел фінансового забезпечення інвестицій

Зважаючи на тенденції останніх років, роль держави, має за основу ринковий принцип організації інвестиційних коштів в економіці. Тобто держава припиняє брати безпосередню участь у фінансовому забезпеченні потреб у інвестиційних ресурсах економічної системи (за винятком соціально важливих проектів). Основною ринковою її функцією є організація та підтримка належних умов функціонування ринків капіталу через формування сучасного інфраструктурного забезпечення і цільового регулюючого впливу на найважливіші макроекономічні показники [4]. Одним з основних факторів трансформаційних зрушень у формуванні інвестиційної структури є досить різке усунення держави від процесів на ринку капіталу. Варто підкреслити, що зменшення обсягів бюджетного фінансового забезпечення супроводжує перерозподіл функціональної участі бюджетів

різного рівня у фінансуванні інвестиційних програм. Якщо в 2000 році в структурі бюджетних джерел фінансового забезпечення 3/5 доводилося на кошти державного бюджету, а в 2012 році їхня частка знизилася до 1/4. Державні капітальні вкладення, фінансовані з державного бюджету, в 2012 році склали 0,41 % ВВП, або 2,2 % від загального обсягу інвестицій в основний капітал. Основна частина капіталовкладень спрямовувалася державою на вирішення соціальних проблем, для яких неможливо залучити альтернативні джерела фінансових ресурсів.

У той же час необхідно відмітити, що у значній кількості регіонів обсяг державного інвестування перевищує їх бюджетні можливості, або власного фінансового забезпечення бюджетів регіонального рівня недостатньо для вирішення нагальних соціальних завдань,

Таблиця 1. Функціональний зв'язок між складовими структури капіталу і джерелами фінансового забезпечення інвестицій

Джерело фінансового забезпечення процесів інвестиційної діяльності компанії	Елемент фінансового ринку
Збільшення акціонерного капіталу	Випуск акцій на фондовому ринку або шляхом разового розміщення
Збільшення позикового капіталу	Залучення на ринку довгострокових позикових ресурсів (банківські кредити, корпоративні облигації)
Збільшення прибутку	Залежить, головним чином, від ефективності роботи компанії й рівня оподаткування
Функціональне використання амортизаційних відрахувань	Фінансове забезпечення оборотного капіталу за рахунок короткострокових кредитів, зменшення частки ненадійних інструментів в обороті

що підтверджується існуванням позитивного взаємозв'язку між обсягом державних інвестицій і рівнем дефіцитом бюджетів регіональних соціально-економічних систем.

В остаточному підсумку, при інших рівних, збільшення обсягу інвестиційної діяльності приводить до розширення оподаткованої бази, отже, держава одержує можливість формувати бездефіцитний бюджет, не несучи великих інвестиційних витрат, які регулюються на ринковій основі.

Управління процесами формування фінансових джерел ресурсів інвестиційного забезпечення здійснюється в залежності від рівня попиту на фактичне і потенційне фінансове забезпечення. Для того, щоб забезпечити формування джерел фінансового забезпечення інвестицій, доцільним є класифікація попиту на різні види інвестицій з боку корпоративного сектора. Основними джерелами фінансового забезпечення реальних інвестицій, стосовно структури капіталу компанії, є: капітал (у тому числі прибуток), амортизаційні відрахування і залучені кошти. Нижче наведено ключові функціональні зв'язки між даними елементами структури капіталу компанії й відповідних джерел фінансового забезпечення інвестицій (табл. 1).

Як видно з даних таблиці 1, ринку позикового капіталу відводиться важлива роль як безпосереднього зовнішнього джерела фінансового забезпечення інвестицій, так і чиннику непрямого впливу на амортизаційну політику. Фінансове забезпечення обігового капіталу фірми і зниження рівня не платежів надає можливість вивільнити амортизаційні фонди у якості незалежного джерела інвестиційних ресурсів. Отже, виникає потреба у збільшенні обсягів короткострокового і довгострокового кредитного забезпечення.

При цьому різноплановість та різноманітність проблем фінансового забезпечення інвестиційного процесу за умов вітчизняної економіки зумовили той факт, що сформована на сьогодні структура інвестування є не визначеною. Інакше кажучи, на сьогоднішній день ні про один з двох основних механізмів мобілізації інвестиційних капіталів і трансформації заощаджень в інвестиційні ресурси — ринку цінних паперів і ринку кредитних ресурсів — в умовах вітчизняної економіки не можна говорити як про визначальний та ефективний. Крім того, ці два механізми, на сьогодні, беруть досить слабку участь у процесах вирішення проблем фінансового забезпечення виробничого сектора економіки.

Нерозвиненість фінансового ринку в Україні багато в чому обумовлена тим, що він із самого початку формувался у відриві від реального сектора. Позичковий капітал, валютні та фондові цінності функціонували у своєму замкнутому колі, не контактуючи з виробництвом і не фінансуючи його.

Фінансовий ринок був не тільки не спрямований на економічне зростання, але висмоктував з реального сектора фінансові ресурси.

Розвиток кредитної й фондової складових у фінансуванні оборотних й особливо основних засобів підпри-

ємств свідчить про значний "перекос" на користь короткострокового фінансового забезпечення підприємств на шкоду довгостроковому [4].

По-перше, при стійкому зростанні валового національного заощадження, пов'язаного зі сприятливою зовнішньо-економічною кон'юнктурою, механізми їх трансформації в інвестиції у реальний сектор практично не працюють. Порівняння динаміки заощадження, валового нагромадження в основному капіталі та інвестицій у реальний сектор економіки свідчить, що чисте накопичення зберігає негативну динаміку.

Відтворення основного капіталу як і раніше фінансується головним чином за рахунок амортизаційних коштів. При цьому варто підкреслити, що при використанні тільки цих коштів на інвестиційні цілі підприємства забезпечують у найкращому разі просте відтворення, оскільки випереджальне зростання цін на інвестиційні товари і будівельні роботи є фактором, що обмежує відновлення виробничого апарата [6].

По-друге, відсутність фінансових інститутів інвестиційного спрямування, нерозвиненість ринку цінних паперів, нестабільний рівень правого поля ускладнює можливість залучення коштів і банківських кредитних ресурсів. Власне кажучи в економіці не сформовано механізму переливу капіталу між галузями, що ускладнює розвиток інвестиційної діяльності і на рівні господарських суб'єктів, і галузей, і регіональних соціально-економічних систем. За умов економічного зростання стало очевидним, що ефективне управління інвестиціями не узгоджується з динамічними процесами трансформації української економіки.

І, по-третє, як свідчить практика, за наявних резервів заощадження ухвалення інвестиційних рішень потребує значної обережності і раціоналізації потоків коштів, що спрямовуються інвестиційні потреби. Відсутність пріоритетів діяльності та перспективної стратегії розвитку є чинником зниження рівня мотивації до здійснення довгострокових інвестицій.

Вирішальну роль у вирішенні проблем соціального та економічного розвитку України та її регіональних соціально-економічних систем відіграють інвестиції — це є беззаперечним фактом. Попри все, протягом останніх років сформувалися сприятливі і об'єктивні передумови для активізації процесів інвестиційної діяльності (стабілізація політичної сфери, поліпшення макроекономічних індикаторів, розвиток ринкових інститутів). Успішне використання цих загальноукраїнських передумов є можливим за умов ефективної державної та регіональної інвестиційної політики, причому на особливу актуальність заслуговує регіональний рівень.

Формування інвестиційної політики на рівні регіонів охоплює як загальні принципи її формування, так і потребу у врахуванні територіальної специфіки зважаючи на високий рівень диференціації соціально-економічного розвитку регіональних соціально-економічних систем. У даному контексті реалізація регіонами власної інвестиційної політики є важливою умовою і складовою регіональної економічної політики, яка передбачає досягнення ефективного функціонування соціально-економічної системи як країни, так і регіонів. Пропонуємо деякі загальні принципи й методичні підходи до формування і реалізації регіональної інвестиційної політики.

Під інвестиційною політикою на регіональному рівні варто розуміти систему заходів, реалізація яких спрямована залучення і раціональне використання ресурсів інвестиційного забезпечення всіх форм власності з метою забезпечення стійкого, збалансованого та соціально-орієнтованого розвитку регіональної соціально-економічної системи.

До системи формування та реалізації інвестиційної політики на рівні регіону, на нашу думку, варто включити три взаємозалежні блоки (рис. 2).

Перший — це блок "вихідних складових". Він охоплює основні об'єктивні передумови (чинники) які обумовлюють зміст і механізм реалізації інвестиційної політики регіону. Основними з них є фактори, що визначають характеристику регіонального інвестиційного клімату, з урахуванням характеристик інвестиційного потенціалу регіональної соціально-економічної системи та рівня інвестиційних ризиків. Також "Блок вихідних складових" охоплює групи чинників зовнішнього і внутрішнього впливу.

Вплив перших пов'язаний з умовами діяльності, визначених державним законодавством та загальнодержавною економічно-інвестиційною політикою, а також зобов'язаннями, зумовленими змістом міжнародних договорів та угод між регіонами. Чинники внутрішнього впливу пов'язані, з одного боку, з об'єктивними особливостями регіональної економіки (які визначає комплекс природних, географічних, історичних, демографічних та інших факторів), з іншого боку — з такими засадами інтенсивності інвестиційної діяльності як масштабність інвестиційних ініціатив суб'єктів господарської взаємодії, тобто намірів інвестиційного спрямування.

Другий блок — це безпосередньо процес формування інвестиційної політики. Він охоплює: встановлення цілей і основних пріоритетів політики інвестиційної діяльності, формування інвестиційної програми регіону, розробку принципів механізму реалізації політики інвестиційної діяльності. Очевидно, що цілі та пріоритети інвестиційної політики регіону є залежними від цілей і завдань загальної системи соціально-економічної політики конкретного регіону.

Третій блок механізму реалізації політики інвестиційної діяльності формується з коштів, які сприятимуть досягненню цілей даної політики. До головних компонентів даного механізму відноситься комплекс застосовуваних методів управління (економічних, адміністративних, соціально-психологічних) і системи забезпечення його функціонування (організаційно-правового, інформаційного).

Цілеспрямований вплив з боку органів регіонального управління на всіх учасників процесу інвестування з метою досягнення окреслених цілей регіонального соціально-економічного розвитку становить сутність механізму реалізації політики інвестиційного забезпечення регіону.

ВИСНОВОК

Таким чином, формування й реалізація регіональної інвестиційної політики являє собою комплексне багатоступінчасте завдання, кожний з етапів якої вимагає окремого пророблення й постійної адаптації до умов, що змінюються, функціонування соціально-економічної системи регіональної соціально-економічної системи. Пріоритетним практичним завданням регіональної політики в інвестиційній сфері виступає блок стратегічних заходів щодо створення ефективної інвестиційної структури регіональної соціально-економічної системи, підвищенню його інвестиційного потенціалу й керуванню інвестиційними ризиками з метою створення сприятливого інвестиційного клімату.

Література:

1. Асаул А. Систематизація факторів, що характеризують інвестиційну привабливість регіонів / А. Асаул // Регіональна політика. — 2008. — № 2. — С. 53—62.
 2. Інфраструктурне забезпечення конкурентної економіки регіонів (методологія і механізм) / НАН України. Ін-т регіональних досліджень; [ред. кол.: наук. ред. д. е. н., проф. П.Ю. Беленький]. — Львів, 2002. — С. 308.

Вихідні складові			
Інвестиційний клімат		Фактори зовнішнього впливу	Фактори внутрішнього впливу
Інвестиційний потенціал	Інвестиційні ризики		
- ресурсний; - виробничий; - трудовий; - інфраструктурний; - інноваційний; - інституціональний	- економічний; - фінансовий; - політичний; - соціальний; - екологічний	- держане законодавство; - державна інвестиційна політика; - міжрегіональні і міжнародні зв'язки	- регіональні особливості економіки; - інвестиційні ініціативи суб'єктів господарювання
Формування інвестиційної політики			
Визначення цілей	Визначення інвестиційних пріоритетів	Формування регіональних інвестиційних програм	Визначення ознак механізму реалізації інвестиційної політики
Механізми реалізації інвестиційної політики			
Методи	Правове забезпечення	Організаційне забезпечення	Інформаційне забезпечення
- економічні - адміністративно-розпорядчі; - соціально-психологічні	- загальне та господарське законодавство; - спеціальне інвестиційне законодавство державного рівня; - нормативні акти регіонального рівня	- створення спеціалізованих підрозділів у системі органів регіонального управління; - створення агентства сприяння інвестиціям	- видавництво каталогів інвестиційних проектів; - розповсюдження інформаційних матеріалів про інвестиційний клімат регіону

Рис. 2. Система формування і реалізації інвестиційної політики на регіональному рівні

3. Бутко М. сучасна проблематика оцінки інвестиційної привабливості регіону / М. Бутко, С. Зеленський, О. Акименко // Економіка України. — 2005. — № 11. — С. 30—35.

4. Геєць В.М. Інноваційні перспективи України / В.М. Геєць, В.П. Семіноженко. — Х.: Константа, 2006. — 272 с.

5. Дем'яненко С.І. Інноваційне зростання — основа стабільності агропромислового комплексу / С.І. Дем'яненко // Наука та інновації. — 2005. — № 1. — Т. 1. — С. 87—98.

6. Крупка М.І. Фінансово-кредитний механізм інноваційного розвитку економіки України / М.І. Крупка. — Львів: центр Львівського НУ ім. Івана Франка, 2001. — 608 с.

7. Папп В. Пріоритетні напрями формування регіональної інноваційно інвестиційної політики / В. Папп // Економіст. — 2007. — № 9. — С. 40—42.

References:

1. Asaul, A. (2008), "Systematyzatsiia faktoriv, scho kharakteryzuiut' investytsijnu pryvablyvist' rehioniv", Rehional'na polityka, vol. 2, pp. 53—62.
 2. Bielien'kyj, P. Yu. (2002), "Infrastrukturne zabezpechennia konkurentnoi ekonomiky rehioniv", NAN Ukrainy. In-t rehional'nykh doslidzhen'; pp. 308.
 3. Butko, M. (2005), "Suchasna problematyka otsinky investytsijnoi pryvablyvosti rehionu", Ekonomika Ukrainy, vol. 11, pp. 30—35.
 4. Heiets, V. M. and Seminozhenko, V. P. (2006), "Innovatsijni perspektvyv Ukrainy", pp. 272.
 5. Dem'ianenko, S. I. (2005), Innovatsijne zrostantia — osnova stabil'nosti ahropromyslovohokompleksu / S. I. Dem'ianenko // Nauka ta innovatsii, № 1, T. 1, pp. 87—98.
 6. Krupka, M. I. (2001), "Finansovo-kredytnyj mekhanizm innovatsijnoho rozvytku ekonomiky Ukrainy" Vyd. tsentr L'viv's'koho NU im. Ivana Franka, pp. 608.
 7. Papp, V. (2007), "Priorytetni napriamy formuvannia rehional'noi innovatsijno investytsijnoi polityky", Ekonomist, vol. 9, pp. 40—42.

Стаття надійшла до редакції 20.05.2014 р.